

átnyalábolta szép derekát — s hopp itt vagyunk! — letette a tulsó paitra.

— Ez szemtelenség! — Kiáltá a leány és sötét szemében villámok cikáztak... Hogyan merészkedett ön?

Látva a leány bosszankodását a másik férfi, ép oly villámgyorsan ő is átnyalábolta édes derekát s visszahe-lyezte ahol előbb állt.

A kis szeszélyes arca lángba borult.

— Ez már sok — sziszegte ziháló orrlyukakkal. — Hogyan mert ön uram?

— Engedje meg kisasszony — felelte az nyugodtan — de nem akartam eltűrni, hogy önnel igazságtalanság történjék!

. . . Ez a kis utcai jelenet eszembe jut, valahányszor a közvélemény felförmed az ellen is, aki előre vinné, az ellen is, aki hátravinné.

Legokosabb hozzá nem nyulni.

A legények gazdája.

— Elbeszélés a székely népeletről. —

Irta: **Benedek Elek.**

Már mifelénk, abban a görbe Székelyországban a legény csak addig megy «éfi legény» számba, míg a sorozást végig nem járta. Azontul már minden jó embere azal köszönti: Hát hé, mikor táncolunk a lakadalmadon?

Nem is gazdaember fiának való az a hosszas legény élet. Az isten is úgy rendelte azt, hogy a gazdalegény csak keljen szárnyára, mihelyest teheti s dolgozzék a maga kezére. Még a keze is jobban a dologra áll, ha tudja, hogy ez az enyém s nem a másé.

Nem is tudá azt elgondolni senki-lélek Baczonban, hogy ez a Mózes Antal mért nem akar páros életre jutni. Ott vénül az apja házánál, egész életére «legények gazdája» marad, pedig a tulajdon édes anyja sem mondhatja, hogy nagyon beillenék a legény-seregbe. Van bizony azok közt olyan fiatal is, hogy Mózes Antalnak bátran a fia lehetne. Már azok a fickó-legények is ingerkednek vele,

megfelekednek a köteles tiszteletről, melylyel a «becsületes legénysereg» minden tagja tartozik ő neki, a ki már kerek tiz esztendő óta viseli a legények gazdájának fontos és nem csekély nehézségekkel járó tisztjét minden tánc alkalmával.

Mert bizony nem könnyü feladat a legények gazdájának lenni. Van legalább is olyan súlyos, mint a pesti jogászbál elnökének a feladata. A sok közül csak néhányat sorolok fel s meg vagyok győződve, hogy olvasóim tisztelettel emelnek kalapot Mózes Antal személye előtt. Hiszen könnyü volna az a tánc, csak jó kedv kell oda, meg muzsika s ha az nincs, fütty szóra is a ki legény a talpán, de addig még sok mindenben el kell járni. Először is instanciát kell iratni a tekintetes szolgabíró urhoz, még pedig stemplis instanciát, arra aztán várni kell, míg megjő az «írás», hogy: szabad, de verekedés, valami nagy éjjeli csendzavarás ne történjék, ellen esetben stb. stb. Ezt az írást a főbíró ur felolvassa a legények gazdája előtt s még külön is a lelkére köti a falu békességét, ellen esetben stb. stb.

Mózes Antalnak nem kell tovább mondani, tudja ő mi van abban a sok «stb.»-ben, elég ideje volt tiz esztendő alatt megtanulni.

Már most tessék cigányt fogadni! Domokos Jancsi a legjobb egész Erdővidéken, de ez drága a becsületes legényseregnek. Pili nem volna olyan drága, de ez meg olyan öreg, hogy minden táncfordulóra bekoppan a szemé s kiesik kezéből a hegedü. Sem ezt, sem azt, megfogadja Dicsit. Ez nem is olyan méregdrága, aztán eleget kihuzza a nótát. Arra bizony akárki fia táncolhat. Hány legény is állott be a táncoló seregbe? Tiz. Minden legény fizet egy-egy pengő forintot s egy — szekér fát. Ezért huzhatja ünnep első napjától ünnep utolsó, vagyis harmadnapjának reggeléig.

Hát a cigány megvolna, de itt nem ér ám véget a legények gazdájának tisztje. Még csak most kezdődik a nehezebb fele. Rendben tartani azokat a szilaj vérü legényeket, ugy a mint a becsület régulája diktálja.

Ennek a módját csak Mózes Antal tudja igazában.

Glédába állítja a legényeket, ő az élükre áll, a cigányok hátul s ugy vonulnak egyik leányos háztól a má-

sikig. Az udvaron megállítja legényeit, ő bemegy a házba, felköszönti az ünnepet cifra szép szavakban, hogy még a tiszteletes ur is elbujhatnék mellette s aztán megkéri a ház gazdáját és gazdasszonyát illendőképpen, ha beeresztenék a künn várakozó becsületes legénysereget egy-két táncnak az eljárására. A ház gazdája természetesen azt feleli, hogy még több táncot is elbir az ő háza földje, mire Antal kikiált az ajtón: kerüljetekek bé legények!

És a legények békerülnek, megkezdődik a táncz, de nem úgy a hogy ők akarják, hanem ahogy a gazda komandérozza. Egyszerre csak négy vagy hat párnak szabad felállani, már a szerint a milyen tágas a tánc helyiség. S a mit egyszer Mózes Antal kimond, az ellen nincs apelláta.

Ugy uralkodik rajtok, mint egy kis király. A ficzkó-legények már többször össze is esküdtek ellene, le akarták taszítani trónusából. De Antal mindig idejekorán észrevette a pokoli terveket, melyek hatalma ellen szövődnek s még csirájukban sikerült elfojtania. Külön-külön fogta a legényeket s úgy ijjesztett rájuk.

— Nem tudtok ti ahhoz ecsém, — mondogatá fitymálólág. Meg ne próbáljátok, hogy nálam nélkül kezdjetekek valamit. Azt hiszitekek, hogy a szolgabíró ur még meg is nézi a ti instanciátokot? Azt nézi elsőbben is, hogy ki nek a neve van oda írva. A multkor is csak oda tekint s egyszeribe hajtogatni kezdette a fejét. Áhá, maga az Mózes Antal, emlékszem, — mondá ökeme. Maga az a Mózes Antal, ki a falunak erdőpásztora is.

— Igen is — felelém.

Hiszen ti azt nem is tudjátok, mikor engem a szolgabíró ur felesketett erdőpásztornak! Hárman voltunk ott erdőpásztorokul. Kérdi az egyik társamtól: Van-e magának birtoka? Felelt ez: nincs instálom. Kérdi a másiktól: hát magának? Feleli ez: nekem sincs instálom. — No Mózes Antal, hát magának sincs? — De van bizony nekem, instálom alásan a tekintetes szolgabíró urat — feleltem én, minden határban négy véka-féereje földem, de még bennvalóm is!

Hej! de csak láttátok volna, mit csinált a szolgabíró ur. A másik kettőt csak úgy nagy hirtelenében felesketette, mintha nem is lettek volna, engem pedig külön vett, de

ugy felesketett, de ugy, hogy sirt belé a helység! Van is azóta becsületem a szolgabíró urnál! Aztán tudjátok meg, hogy a katonaságnál is ugy voltam. Ott is nagy volt a becsületem. Mikor kimentünk egzerczirozni, csak azt mondotta hadnagy ur: Anton Mózes, maga áll a bal szárnyára, én meg a jobb szárnyára, aztán . . . Legyintett egyet a karjával, ez pedig azt jelentette, hogy aztán nem fél semmitől, minden a regula szerint fog menni. Ment is az, mint a karikacsapás.

De bezzeg hallgatták Mózes Antal meséit a fickólegények, nagy áhitattal. Tudták ugyan, hogy mindössze hat hétig ette a császár kenyerét s akkor örökös urlábot adtak neki, sőt gonosz nyelvek azt is suttogták, hogy elcsapták a katonaságból, mert az egyik lábába szénát kellett kötni, a másikba meg szalmát s «széna, szalma, széna, szalma» komandó-szóra sem tudta megkülönböztetni a jobb lábát a baltól, de még idáig senki fia sem merészelte szemébe mondani ezt a rut hazugságot, különösen mióta a gyanusítgatások egyszer s mindenkorra való megszüntetése végett az egész becsületes legénysereg színe előtt ledobta csizmáját s megmutatta, hogy ő — medvetalpu s azért bocsátották el. Hej! csak hogy nem sirt a hadnagy ur — mondá Mózes Antal, — mikor rátekintett az ő talpára! Azt mondta: Csak ne lett volna medvetalpu, Anton Mózes, soha mig ez a világ meg nem látta volna szülötte földjét!

Kerek tiz esztendeje, hogy életének e lélekemelő mozzanatait mesélgeti Mózes Antal. A legények már könny nélkül tudják, de azért soha sem fogynak ki a bámulattól. Csak egy dolog nem fér meg a fejükben, hogy egy ilyen ember, a kinek akkora nagy becsülete van mindenfelé, mért nem szánja rá magát a páros életre. Egyszer akadt is egy szabadabb száju fickó legény, ki azt a vakmerő állítást merte kockáztatni, hogy: nincs kurázsija.

No hiszen Mózes Antalnak se kellett több: Neki nincs kurázsija!

Ezeket a vakmerő szavakat ugy «szünóra» közben találta kibökkenteni az a szabadszáju legény, mikor tánc után a legénysereg asztal köré gyülekezett s mézes pálinka mellett hallgatta Mózes Antal «régí dicsőségét».

— Én nekem nincs kurázsím!?! — fortyant fel Antal. — Még te mered azt nekem mondani, te hült száju? Harmincöt esztendő vagyok, (csakugyan annyi volt, sem több, sem kevesebb) de még ma is csak egyet kacsint-sak, tiz leány is szalad utánam! Hej, hiszen csak az anyám ne adta volna interesre az ökröm árát...

S e szavaknál egyszerre elkomorodott Mózes Antal arca. Akkorát sóhajtott mint egy három emeletes ház, fejét két széles tenyere közé temette, aztán ismét hirtelen felállott ökleit fenyegetőleg rázta meg s csak ennyit mondott:

— Hiszen ne kerülfön meg az a pénz tavaszra, egész világ csudájára jár, olyant cselekszem!

* * *

Mikor Mózes Antal bizonyos ökrök árát emlegetett a legénysereg előtt, azt hitte mindenki, hogy ez is csak olyan nagyzás tőle, éppen mint a többi dolga. Már pedig akár igaz, akár nem, a miket a szolgabíró meg a hadnagy ur róla táplált nagy véleményéről mesélt, de arra mi is akár megesküszünk, hogy Mózes Antalnak csakugyan volt ezelőtt négy-öt esztendővel két szép jármás ökre, melyért két álló esztendeig vágta az ölfát Oláhországban; egyszer kétszer végig is ment velük a falun, nagyokat rittyegtetve szijjostorával, de aztán a szomszéd gazda addig beszélt a fülébe, hogy adja el, minek öli beljűk a sok drága takarmányt, jobb ha pénzzé teszi s azt a pénzt kiadja interesbe, hogy ő bizony lehajtotta ökreit a baróti szent-mártonnapi vásárra s el is adta egy tulsó viz melletti embernek 200 pengő forintért.

Hej! sok pénz kétszáz pengő forint egy gazdalegény zsebében, különösen, ha az a pénz az ökrének az ára. Nem is volt Mózes Antalnak nyugodalma, mig az a rengeteg nagy summa a ládájában hevert. Megnézte azt ő minden áldott nap legalább hatszor, újra meg újra szám-lalta, a ropogós tizeseket meg-megforgatta s aztán hébe-korba meg ugy eltünődött, hogy: mit is csináljon ő ezzel a pénzzel. Interesre kéne adni, de kinek? Ha kiadná, teszem fel jövő Szent-Márton napig, addig bizony egy pár tizest még fiadzanának ezek. Vehetne ismét két ökröt,

olyan neki való bika szarvu csiki ökröt 150 frttal s még pénze is maradna vagy hetven pengő. Ezzel éppen vehetne egy jó fejős tehenet. Isten Krisztus ugy segé'n, ez nem volna bolondság. A jövő farsangon meg is házasodhatnék!

Mert bizony már ideje volna. A harmincz esztendő elrugta, a faluban is kezd rossz hire kelni. Négy testvére már megházasodott, s azok közt csak egy idősebb ő nálánál. Most az ötödik testvére következik, még az is megtalálja szégyeníteni. De már azt nem engedi.

Hiszen csak találna egy magához illő leányt. De a mióta Máté Julis csuffá tette, a kedve elment a páros élettől. No már az csakugyan csunya eset volt. Szentül megfogadta volt Máté Julis, mikor őt katonának vitték, hogy rá se néz senki fiára, ha mig e világ s még két nap pártában marad is, mig ő haza nem kerül a katonaságból. S hát, szerelmes Jézusom! — meddig tartott a fogadása! Négy hétre ahhoz, hogy őt katonának vitték, férjhez ment Lakatos Istvánhoz! Talán bizony azért, mert Lakatos Istvánnak már akkor volt két jármas ökre s azt gondolta, hogy neki soha sem lesz. Jól van, isten neki s fakeszrt, gombház, ha leszakad lesz más! Most már neki is van ökre, akarja mondani: két ökör ára. Jövő esztendőre még tehene is lesz. Megmutatja Máté Julisnak, hogy ő nem egyedül van a világon. Meg ő!

Olyan virágos kedve kerekedett erre a gondolatra, hogy összeverte a bokáját s rágyujtott egy vig nótára. Észre sem vette, hogy az ajtó megnyilt, s azon belépett az anyja egy falubeli asszony társaságában. Az öreg Bolygó Jánosné volt ez az asszony. Arról volt hires, hogy mindig sir, a panasz soha ki nem fogy a szájából s egész élete abból állott, hogy megszimatolta, melyik háznál van kiadó pénz. Mert hát istenem, teremtöm, ő nem is tudja mi lesz velök. Az a részeges ura felvevé a banktól azt a rengeteg nagy summa pénzt, fizette is az interest, a summából is a mennyit kellett egy darabig, de aztán egyszer nem fordult a kerék, mert nem volt a mivel kenje s most már — jaj, jaj, jaj! mi lesz velünk! — jó az egzékució, ellicitálják azt a szép cserépfedeles házat, még a künnvalót is!

Mózes Antalnak, a mint belépni látta Bolygó Jánosnét, torkán akadt a nóta, ijedten gyürte össze a ropogós tizeseket, bedobta a ládába s rácsapta a födelét.

Csaphatta már, Bolygó Jánosné éles szemét nem kerülte ki az «összemarék» bángó s keserves, elszontyoldott arczzal szerencsés jó napot kívánva, elkezdé a létániát.

— Magához fordulék édes ecsém uram, az édes anyja mondá, hogy hát, a szent-mártonnapi vásáron lett volna s hálá legyen az egek urának, a vásárja is jól fordula... Hej, az én uram is lehajtott volna két borjacs-kát, de tudja-e ecsém uram, meg sem látják azokat a hitvány borjakat azoktól a szép nagy crimeres ökröktől, még csufolódnak a szegény emberekkel. Ó az az én uram nem is embere semminek ezen a világon! Kérdeztem tőle, hogy: hát mennyit ígérének a borjukért. Azt mondja: 49 forintot. De mintsem ötven alól odaadja, inkább licitálják el a házát! No! hallott-e már ilyen vankujságot, édes ecsém uram? Most egy krajcár nem sok, annyi sincs a házunknál, azt a szép házat ellicitálják, el a künnvalót, sem az nem lesz ahová meghuzódjunk, sem az, a hová kimenjünk dologra.

Mózes Antal nem tudta, hová meneküljön a szörnyű létánia elől, de meg tudta is, hogy ennek az lesz a vége: édes ecsém uram, adja kölcsön az ökör árát!

Nem ó! kérheti itéletnapig!

— Ó, ó, édes ecsém uram, ha jövő Szentmárton napig interesre adná nekünk az ökör árát, még az isten is megáldaná! Az édes anyja is...

Mózes Antal ráült a ládára, mintha félne, hogy kiszalad abból a pénze, s azt mondta:

— Hátha a csillagos egeket lehozná kend, odaadnám-e kenteknek az ökör árát? Pénz kéne? No bezzeg! Hogy azt is eligya a kend részeges ura, mint a mit a bankból felszedett! Bezzeg volt-e akkor jó élet! A szegény emberre rá sem néztek. Azt hitték, hogy az a pénz mindig tart s hogy azt soha sem kell visszafizetni.

— Antal fiam, Antal fiam, — szólt közbe az öreg Mózesné — ne légy olyan indulatos. Hiszen tudod, hogy akármit is beszéljenek, Bolygó János bátyád urad nem

olyan ágról szakadt ember. Ugyan mért ne adnád oda az ökröd árát, ha jó interest adnak rá.

— De még milyent! — vette fel a szót Bolygóné, vérszemet kapva. — Minden száz pengő után 10 pengő forintot s egy jó szekér mezei szénát.

— Hallod Antal fiam, 10 pengő forintot s egy jó szekér mezei szénát! Az éppen 20 pengő forint s két szekér széna kétszáz pengő után.

— De aztán milyen szénát, mind egy szálíg loki széna.

Mózes Antal füle csak úgy zsongott a két asszony beszédjétől. Husz forint s két szekér loki széna. Fele se tréfa. A széna is megér 20 forintot testvérek között is. Az éppen 40 pengő forint.

Ez a 40 pengő forint olyan csábitólag hangzott, hogy elvesztette a szép eszét s azt mondta: isten neki, menjünk hát a jegyző urhoz, irassuk meg a kontraktust.

A kontraktus megíródott, Antal leszámlálta a 200 pengő forintot Bolygó Jánosnének.

Azóta éppen kerek öt esztendő telt el s a 200 forint még maig sem került vissza Mózes Antal ládájába. Az interesttel már több 400 forintnál is. Mert Bolygó Jánosné a széna-interest is «elsirta» minden esztendőben. Egyszer a víz vitte el a loki szénát, másszor a szárazság ölte meg. Mit csináljanak? Csak nem hagyhatják, hogy szemük látára éhen veszsen az a hitvány ló, az a hitvány tehén s a többi apró csellengő jószág.

Mózes Antal pedig öt esztendő óta éppen öt leányt szalasztott el a miatt, hogy legalább két bikaszarvu csiki ökröt nem tudott elállítani. Minden háznál tisztességgel fogadták, a hol szerencsét próbált, adták is volna a lányt, de a szép szemeiért csak nem adhatják. Mit ér a háza, mit ér a földje, ha nincs a mivel megszántsa?

Mikor Mózes Antal a becsületes legénysereg előtt el találta magát szólani, éppen a hatodik leány után vetette volt az eszét. Már a terminust is kitüzte volt — magában — a jövő tavaszra. Akkorra adta Bolygóéknak is az utolsó terminust. Éppen Szent-György napjára. Azontul nincs több irgalom. Megmondta az anyjának is egyszer, hogy csufot cselekszik, ha akkor meg nem lesz a pénz.

Mert ő az oka, hogy ilyen vén legény lett belőle. Ő hozta a nyakára Bolygó Jánosnét, (hogy ne látta volna soha!) s ő nem bánja ha a föld feneke alól is, de neki vissza-kerítse a pénzét.

Haj, de felpattant as öreg Mózesné!

— Én kerítsem vissza a pénzedet!? Hiszen addig élj! Mire való az «írás»?!

— Megfüstölheti azt kend, anyó! Egyszer sem ujjítatók, mert mindig mindig eltartott szóval, sirással az a vén boszorkány. Így ecsém uram, ugy ecsém uram, most ez a bajunk, most az a bajunk, de jövőre minden jól lesz! Azt hiszi kend, anyó, hogy én egész életémre kendteknek akarok dolgozni? Már csak idejé, hogy a magam gazdája legyek!

— Oh te világ bolondja te, — pattogott Mózesné — talán bizony páros életet akarsz kezdeni. Neked való az aszszony! kell neked a pipa s a pálinka! Nekünk dolgozol? Mit dolgozol? Csak egy darab fát nem vetsz elébb, mert letörnék belé a derekad. De bezzeg tudsz a legényeknek muzsikást fogadni, rigmusolni, arra jó vagy. Aztán mit csinálsz egész áldott nap? Itthon hemmedezel, mint a török császár, vagy felveted a puskát a válladra s végig sétálsz a falun nagy kényesen.

— Hát a falu erdejét ki őrzi? — tört ki bőszen haraggal Mózes Antal.

— Ki-e te!? Talán bizony te!? Őrzöd!? Kerülöd, hogy még a tájékára sem méssz. Ne félj, már mondotta is a főbíró ur, hogy többet nem adják a kezedre az erdőt. Pusztítják, lopják s te az egész esztendő alatt csak egy csóré cigány purdét tudtál elfogni. No azzal ugyan nagyra lehetsz!

Igy s még ennél «kedélyesebben» is foly napról napra anya és fia közt a társalgás. És ez mind a miatt az ökör ára miatt! . . .

Én bizony a magam részéről nem is csodálom, ha Mózes Antalt el-elhagyta az égi béketűrés, különösen mióta elszalasztván már öt leányt, egynehányszor megfordult Kajla Áron uram házában s ott olyanformán beszéltek vele, hogy a jövő tavaszon meg is eshetnék az a lakadalom, csak az az ökör ára megkerüljön.

Kajla Trézsi nem tartozott a szebb, de még a fiatalabb lányok közé sem. Közelebb volt a harminchoz, mint a huszhoz, a mi tehát a kort illeti, éppen jól összehalált volna Mózes Antallal. A faluban csakhamar hire ment, hogy Mózes Antal házasodik s veszi feleségül Kajla Trézsit. Minden lélek azt mondta, hogy ezek bizony jól találhatnak egymáshoz, a legény elég vén legénynek, a leány is leánynak, nincs a mit egymás szemére vessenek. Az esküvő napját is kitűzték, piros pünkösöd napjára. Még korábban szerették volna, nem az erős nagy szerelemnek miatta, hanem mert már a kora tavaszi munkát együtt végezhetik vala.

De már mindegy. Ahogy van úgy van. Csak meglegyen az a pénz! Nem bánja már Mózes Antal, ha nem is kap olyan nagy summát, bárcsak felét az interesnek. Az lesz csak a két ökör, melyet ő fog venni. Nem marad az nézetlen, ha végig megy a falun. Tehenet nem is vesz, mert azt Trézsi kap parafernumba. Annak az árával szántót vesz vagy kaszálót. Csak jőne már az a Szent-György napja, csak jőne az a piros pünkösöd napja!

És teltek - multak a napok. — Közelgett Szent-György napja. Hej, de nem találta helyét Mózes Antal. Minden nap beszólt Bolygóékhoz: hát hogy vagyunk a pénzzel? Kerekedik már össze a summácska? Bolygóné pedig minden nap hűségesen felelte: — Hogyne kerekednék, édes ecsém uram, minden krajcárt összekuporitunk, ládába zárunk, csak ecsémuramnak kikeritsük a pénzét. Most is oda az uram Brassóba, sajtot s bárányt vitt, csak szerencsével járna, ó, ó, mert mi mindenben olyan szerencsétlenek vagyunk édes ecsém uram.

S itt természetesen, Bolygóné rágyújtott a sírásra. s olyan keservesen zokogott, hogy Mózes Antalnak megesett a szive rajta.

Hát bizony, hogy kerekítették Bolygóék a summácskát, hogy nem, elég az, hogy Szent-György napjára is felvirradának, de a kik nem fizettek Mózes Antalnak egy árva krajcárt sem, azok Bolygó Jánosék valának.

Mint egy felbőszített bika, úgy bömbölt, ordított, káromkodott Mózes Antal, mikor Szent-György nap reggel

újra csak sirással akarták fizetni. Az egész szomszédság összesereglett a rettentő lármára.

— Kihuzatlok a házatokból, csalók, tolvajok, ordított Mózes Antal. Aztán kiállott az udvarra s szólott a néphez: Hallja meg minden keresztényi lélek, hogy Bolygó Jánosnál nagyobb csaló nincs a föld kerekén! Kicsalták az ökröm árát, megfosztottak minden jó szerencsétől, verje meg őket a mindenható ur isten!

— Elég gyalázat! — zugott az összegyűlt nép.

— Ugy-e emberek, hogy gyalázat! De én nem hagyom a keservesen keresett pénzemet. Ha kell, megyek a királyig, mégsem hagyom. Megálljatok csak ti csaló tolvajok!

Iszonyu káromkodással, ökleivel a levegőbe hadonázva távozott Mózes Antal. A csunya eset híre egy szempillantásra befutotta a falut s természetesen, hogy Kajla Mártonékat sem kerülte ki.

Kajla Mártonnak ijedtében kiesett a pipa a szájából, Trézsi pedig keserves sirásra fakadt, hogy zengett belé az utca. Hát már ő soha mig e világ van, nem mehet férjhez. Pártában kell megöregednie! Most akadt vala egy szerencséje s az is csak azért, hogy még boldogtalanabbá legyen. Az isten istene ne legyen, ha ezt tuléli, nem ő, a kutba ugrik.

De még Mózes Antal se látta valami rózsás színben a világot. Dult-fult otthon, összeveszekedett rettentő mód az anyjával, aztán vállára vetette a puskáját s elment hazulról. Nem az erdőbe, hanem a városba, — prókátorhoz. Annak a kezébe adja az igazságát. Nem akar tovább világ bolondja lenni. Eleget volt. Kifereszti Bolygó Jánosékat mindenükből, de mégsem ereszti ki kezéből a hatodik szerencsét. Ha ezt is elszalasztotta, akkor az isten jót adott az ő házasságának.

Kajla Márton uram pedig akként gondolkozott, hogy bizony ő sem engedi csuffá tétetni becsületes házát. Csak akadna egy másik kérő, nyomban annak adná a leányát. Csak legyen annak valami «ptücski-hajcski», szó nélkül adja.

*

Csudadolgok mindig történtek, mióta a világ fennáll, s én nem is nevezem valami rettentő nagy csodának,

hogy éppen míg Mózes Antal az igazságát kereste, a szomszéd faluból egy özvegy ember, négy élő gyermek apja, rándult át Kajla Mártonékhoz — háztűz nézőbe. Jómódu ember volt, négy ökörrel járt ki a határba, de hát négy gyermeke volt! A kinek pedig négy gyermeke van, nem gondolhat sem fiatal, sem gazdag szerencsére. Ugy szokotálták neki derék jó nénémasszonyok Kajla Trézsi. Szegény a lelkem, de dolgos és becsületes. Nem is erős fiatal, éppen hozzá való.

Kajla Márton uram úgy megörült Bóka Ferencz látogatásának — így hívták az özvegy embert — akár csak egy csikós kancát ajándékoztak volna neki. Ismerte már a régibb időből Bókát s első kérésre oda igérte a Trézsi kezét.

Hát Trézsi? Ó bizony egy kicsit félrefordult, szepegett-szipogott, de végre is kezet adott. Mit várjon ő Mózes Antalra? Nem kapja meg az a pénzt ez árnyék világban. Ugy kell neki, ne halasztotta volna ilyen későre a fizetés idejét. Most már csak azért is férjhez megy ehhez az özvegy emberhez! Még az esküvő napját is piros pünkösdi napjára tüzték ki.

A világ fordult fel vele, -- azt hitte Mózes Antal, mikor a városból haza jövet azzal a hirrel lepték meg, hogy a mátkája egy özvegy embernek igérte a kezét.

Hát ezért indit ő pert, ezért tölti a prókátor zsebét, hogy így csuffá tegyék! Nem tudta, hogy kitátkozzon, a mátkáját-e, Bolygónét-e vagy tulajdon édes anyját. Hara-gudott az egész világra. Bánta is ő, megkapja-e a pénzt vagy sem. Lejárt már az ő fényes napja, kell is neki pénz! Nem is nézett többet sem prókátor, sem a törvényszéke felé. Megkerül az a pénz, s ha nem, egyszer olyan kedvében lehet, hogy kiperzseli a házukból Bolygóékat.

Szeretett volna messze, messze bujdosni falujából, hogy honn se legyen a csalfa Trézsi lakodalmán. Nem tudná elviselni, amint az ő házuk előtt elvágatna a lakodalmas nép pisztolydurrogással, vig muzsikaszóval.

De nem, azért sem megy el hazulról egy tapodtat sem. Sőt inkább kiáll a kapu elé s nagyot nevet a Kajla Trézsi szerencsésén. Hadd lássa az a leány, hogy ő bi-

zony még nem akasztotta fel magát s ezután se lesz eszében.

S mikor felviradt piros pünkösd napja, Mózes Antal felvevé ünneplő kurta kacagányát, kalapjába tűzött egy akkora bokrétát, mint egy séprü s déltájban kiállott a kapu elé. Még pipára is gyújtott, úgy várta a lakodalmi menetet.

Jött is az nemsokára. Már messziről hallatszott az iju-ju! a pisztolydurrogás, cincogtak a cigányok s a lakadalmas nép kurjongatásától zengett a helység. Mint a sebes szélvész vágattak el az Antalék kapuja előtt, ott is lőttek egyet, (talán az ő tiszteletére vagy boszujára?) még kiabáltak is hozzá valami vigasztalót. Antal pedig ott állott a kapu előtt, rendithetlen nyugalommal, egy gunyos «jó szerencsét» kívánt s aztán mint a ki dolgát jól végezte, be akart fordulni az udvarra.

De e pillanatban megrántja valaki hátulról. A falu táblása volt.

— Hé Antal, itt az irás!

— Miféle irás?

— Hát az az irás, melyiken a te igazságod áll. Megnyerted a peredet, a főbíró ur azt olvasta ki belőle, hogy nyolc nap múlva megkapod a pénzt, ha nem, dobra ütök a Bolygó János házáat.

— U—ugy? — kérde Antal. Ugyan ne mondja kend!

— hát mondja meg kend a főbíró urnak, tegye füstre azt az irást, ha egy órával elébb nem tudta küldeni. Én majd kibékülök Bolygóékkal licitáció nélkül is!

Élhetetlen. Nyomorult.

— Életkép. —

Irta: Réthi Lajos.

A kormányt rábirták, hogy állitson egy nagyszerű üvegyárat valahol a Kárpátok közt, mert hófehérségű tiszta kovakő oly nagy tömegekben jelentkezik ott, mint egy-egy